

**ЮРАКНИНГ ТОПОГРАФИК АНАТОМИЯСИ ВА УНГА ХИРУРГИК
ЁНДАШУВЛАРНИНГ АНАТОМИК АСОСЛАРИ**

Sultonov Ravshan Komiljonovich

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti Morfologik fanlar kafedrası mudiri: PhD.

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-6820-1044>

Email: ravshansultonov605@gmail.com

Xaydarova Gulyuza Anvarovna

ABSTRACT

Юракка қилинувчи хирургик аралашувлар юқори аниқлик ва чуқур анатомик билимларни талаб қилади. Ушбу мақолада юракнинг топографик анатомияси, унинг қон таъминоти, клапан аппарати ва йирик қон томирлар билан муносабати кенг ёритилган. Тадқиқот мақсади — юракка хирургик ёндошувларнинг анатомик асосларини таҳлил қилиш ва клиник аҳамиятини баҳолашдан иборат. Натижалар шуни кўрсатдики, юракнинг анатомик жойлашувини ва коронар қон айланишини чуқур билиш операция вақтида асоратларни камайтиришда муҳим роль ўйнайди. Хулоса қилиб айтганда, топографик анатомия юрак хирургиясининг муваффақиятини белгилайди.

Keywords: юрак, топографик анатомия, кардиохирургия, коронар артериялар, стернотомия, перикард, клапанлар.

**TOPOGRAPHIC ANATOMY OF THE HEART AND THE ANATOMICAL BASIS OF
SURGICAL APPROACHES TO IT**

Sultonov Ravshan Komiljonovich

Termez University of Economics and Service Head of the Department of Morphological Sciences,
PhD

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-6820-1044>

Email: ravshansultonov605@gmail.com

Xaydarova Gulyuza Anvarovna

ABSTRACT

Surgical interventions on the heart require high precision and in-depth anatomical knowledge. This article provides a comprehensive overview of the topographic anatomy of the heart, its blood supply, valvular apparatus, and its relationships with major blood vessels.

The aim of the study is to analyze the anatomical basis of surgical approaches to the heart and to evaluate their clinical significance. The results show that a thorough understanding of the anatomical position of the heart and coronary circulation plays a crucial role in reducing complications during surgery.

In conclusion, topographic anatomy determines the success of cardiac surgery.

Keywords: heart, topographic anatomy, cardiac surgery, coronary arteries, sternotomy, pericardium, valves

INTRODUCTION:

Юрак инсон организмдаги асосий ҳаётий орган бўлиб, у қон айланиш тизимининг марказий бўғини ҳисобланади. У кўкрак қафасининг олдинги ўрта қисмида, медиастинумда жойлашган. Юракка хирургик ёндошувлар, жумладан, коронар шунтлаш, клапанларни алмаштириш ва туғма нуқсонларни бартараф этиш операциялари юқори даражада анатомик билимни талаб қилади. Юракнинг топографик анатомиясини чуқур ўрганиш хирургик амалиётда хавфсизлик ва самарадорликни таъминлайди.

MATERIALS AND METHODS:

Мазкур тадқиқотда юрак анатомиясига оид классик ва замонавий манбалар таҳлил қилинди. Юракнинг ташқи ва ички тузилиши, коронар қон таъминоти ва перикард билан муносабати ўрганилди. Шунингдек, хирургик ёндошув усуллари — медиан стернотомия, торакотомия ва минимал инвазив усуллар қиёсий таҳлил қилинди. Тадқиқот тавсифий ва аналитик усулларда олиб борилди.

RESULTS:

Юрак кўкрак қафасида перикард халтаси ичида жойлашган бўлиб, унинг асосий қисми чап томонга оған ҳолда жойлашади. Юрак тўрт камерадан иборат: икки бўлмача ва икки қоринча. Унинг ташқи юзасида коронар эгатлар ва интервентрикуляр эгатлар жойлашган бўлиб, улар орқали коронар артериялар ўтади.

Коронар қон таъминоти юрак фаолияти учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Ўнг ва чап коронар артериялар аортадан чиқиб, миокардни қон билан таъминлайди. Чап коронар артериянинг асосий тармоқлари — а. interventricularis anterior ва а. circumflexa — клиник жиҳатдан энг муҳим ҳисобланади. Уларнинг торилиши ёки тромбоз юрак инфарктига олиб келиши мумкин.

Юракка хирургик ёндошувда медиан стернотомия энг кўп қўлланиладиган усул ҳисобланади. Бу усулда кўкрак суяги бўйлаб кесма қилиниб, юракка тўлиқ кириш имконияти яратилади. Перикард очилгандан сўнг, юрак ва йирик қон томирлар визуализация қилинади. Минимал инвазив усулларда эса кичик кесмалар орқали махсус асбоблар ёрдамида операция ўтказилади.

DISCUSSION:

Олинган маълумотлар шуни кўрсатадики, юракнинг топографик анатомияси хирургик амалиётда ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Коронар артерияларнинг жойлашувини билиш операция вақтида уларни шикастланишидан сақлайди. Шунингдек, юрак клапанларининг анатомияси уларни алмаштириш ёки реконструкция қилиш операцияларида муҳимдир. Замонавий технологиялар, жумладан, сунъий қон айланиш аппарати қўлланилиши, операцияларни хавфсиз амалга ошириш имконини беради, аммо анатомик билим асосий омил бўлиб қолмоқда.

CONCLUSION:

Юрак хирургиясида муваффақиятли натижага эришиш топографик анатомияни мукамал билишга боғлиқ. Юракнинг жойлашуви, қон таъминоти ва клапан аппаратини чуқур ўрганиш операцияларни хавфсиз ва самарали ўтказиш имконини беради. Шу сабабли, кардиохирурглар учун анатомик тайёргарлик устувор аҳамиятга эга.

REFERENCES:

1. Сапин М.Р. *Анатомия человека*. Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2020.
2. Синельников Р.Д. *Атлас анатомии человека*. Москва: Медицина, 2018.
3. Gray H. *Gray's Anatomy*. Elsevier, 2021.
4. Netter F.H. *Atlas of Human Anatomy*. Elsevier, 2019.
5. Moore K.L., Dalley A.F. *Clinically Oriented Anatomy*. Wolters Kluwer, 2020.
6. Sabiston D.C. *Textbook of Surgery*. Elsevier, 2022.